

Sodelavci Raziskovalne postaje ZRC SAZU Nova Gorica v družbi Marine Cernetig z Inštituta za slovensko kulturo v Špetru pred muzejem SMO.
Foto: Giulia Crisetig, december 2013.

V muzeju SMO.
Foto: Petra Kolenc, december 2013.

OBISKALI MUZEJ SMO

Leta 2013 je v okviru projekta JEZIK/LINGUA (Program čezmejnega sodelovanja Slovenija - Italija 2007–2013) s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj in sodelujočih držav v Špetru/San Pietro al Natisone nastal krajinski in pripovedni muzej SMO. Za kratico se skriva ime Slovensko multimedialno okno, v italijanščini pa muzej poznajo pod imenom Finestra multimediale slovena, museo di paesaggi e narrazioni. Zdi se, da je okno pravo ime za muzej, ki se razgleduje od Julijskih Alp do morja, od Mangarta do Tržaškega zaliva, in se uvršča med nove oblike tematskih muzejev, ki ne slonijo več na zbiranju predmetov, temveč na pripovedih. Obiskovalca nagovarjajo pripovedi v obliki zvočnih instalacij, interaktivnega zemljevida, kratkih filmov, zvočnih razglednic, arhiva zvokov, glasbene krajine in arhiva besed, ki mu predstavijo kraje in ljudi Benečije.

Ob vstopu v muzej nas pričaka velika stenska projekcija – zemljevid, na katerem lahko spoznavamo in preučujemo kraje od Trbiža do Trsta. Različni vidiki krajin, od očarljivih lepot do zapuščenosti, spodbujajo razmišljanje o elementih sodobne krajine. Veliko sporočilno moč ima tudi »govoreča knjižnica«, v kateri obiskovalce nagovarjajo pesniki ali pisatelji obmejnega prostora. Obiskovalci lahko prisluhnejo tudi domačinu, ki je s svojim dejavnim življenjem ustvarjal bogata krajevna narečja. »Jezik v času« je kot ilustrirana zgodovina slovenskega jezika, ki s kratkim esejem in ilustracijami predstavi zgodovino Nadiških dolin. Interaktivna glasbena instalacija, radio s premičnim gumbom, omogoča potovanje skozi raznoliko glasbeno pokrajino od Julijskih Alp do morja. Multimedialne freske krajine, stlane iz zgodb in spominov, nas nagovarjajo v jeziku, ki je povezovalac mnogih mikrozgodb tega prostora. Kot je ob prvi obletnici muzeja povedala

avtorica njegove zasnove, arhitektka Donatella Ruttar, naj bi muzej predstavljal točko, od koder potuješ naprej v resnično krajino. Muzej omogoča empatijo do prostora, ki ga želi opisati, in ga hkrati ozavešča.

Muzej SMO ni turistični produkt, ki bi promoviral prostor, pač pa kraj, ki spodbuja nadaljnje raziskovanje prostora in uči, kako gledati okrog z odprtimi očmi. In prav pogled na vse to bogastvo odpira okno novim spodbudam, ki si jih snovalci muzeja želijo uresničiti: da muzej postane »naseliten prostor« oziroma »ustvarjalni vrt«, kjer bi aktivnosti različnih snovalcev prispevale k sestavljanju delcev v celoto lepot beneškega prostora. Kot nadaljuje Donatella, je namreč vnovično izhodišče lahko samo lepota: »*samo iz lepega lahko znova izhajamo*«.

* Petra Kolenc, uni. dipl. biblio., ZRC SAZU, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Raziskovalna postaja Nova Gorica, Delpinova 12, 5000 Nova Gorica; petra.kolenc@zrc-sazu.si.